

Modrić ili Özil?

Da posljedice dugoga izbivanja iz metežom pretežitih gradskih sredina nisu samo tekstovne nego i tjelesne, uvjerih se kad sam neku večer izlazio iz stana. Istodobno mi je susjeda izvodila psa u šetnju. U trenutku kad se okrenula, samo je vrisnula. U nastojanju da je smirim, kratko joj dobacih: „Znam da se nisam dugo počešljao, ali zar zbilja tako strašno izgledam?“ S obzirom na to da se i pas umirio, pomislih da bih ovako orobinzonjen mogao glumiti u filmu „I vuk samotnjak ga se bojao“.

Kako sam se iz Hercegovine razmjerno nedavno vratio, dojmovi su još svježiji, a misli bliskoistočne. (Možda sam i pretjerao. Naime, s Bliskoga istoka vijesti dolaze svakodnevno, a iz BiH otprilike koliko iz Nepala – ili kakva velika elementarna nepogoda ili posjet kakva našega bivšeg predsjednika koji je nosio prigodne *merlice* uzjogunjenu kšatrijskomu plemenu.) Zboreći prošloga tjedna o kulturnome povlačenju Hrvata čak i u krajevima u kojima su u većini, nisam spomenuo razgovor s jednim Hrvatom iz Počitelja koji mi je na upit zašto nitko od Hrvata ne iskoristi malo i stari dio grada, odgovorio kako taj dio nije naš i da on ne želi biti ondje. U Kleku je pak jedan hrvatski poduzetnik oduševljen jer je svoj na svome, jer nije okružen Bošnjacima. Zbog takva se razmišljanja hrvatski narodni prostor sve više suzuje. Da bi Hrvati opstali, moraju sami shvatiti da iseljavanje (ako nije nužno) nije rješenje, da se tako gubi selo po selo, da se ulagati ne smije samo u turistička mjesta na našoj obali, nego i osiguravati opstanak naših ljudi u mjestima u kojima su u manjini ili iz kojih masovno odlaze.

Spustimo sad stvar malo na zemlju. Već godinama Hrvati luduju za raznoraznim turskim sapunicama. Prije nekoliko godina zabavljao nas je Ezel Barjaktar (da ga malo pohrvatimo), a danas se Luka Modrić za mjesto Realova prvotimca natječe s Mesutom

Özilom. Sa „Sulejmanom Veličanstvenim“ oduševljenje je turskom kinematografijom doživjelo vrhunac. O sapunicama osobno nemam negativno mišljenje. Uostalom, iako sam strastven športšaš, ne mislim ni da u nogometnoj ili košarkaškoj utakmici ima nešto više od zabave, a kad kupujem „Sportske novosti“, obično zamolim: „Molim vas, dajte mi mušku *Gloriju!*“ Ono što mi je pomalo smiješno jest ta iznenadna opčinjenost turskom kulturom. No, tako je to u Hrvata. Čini se da jedino Mađarima ne opraštamo Khuena. (Ili je to zbog Radimira Čačića?) Jedino me zanima kako će biti prikazana Sulejmanova smrt pod Sigetom koja nije bila nimalo veličanstvena. U samoj BiH odnos prema osmanlijskoj baštini ovisi o narodnosnoj pripadnosti. Bošnjačka zadivljenost Osmanlijama ne izaziva oduševljenje u Hrvata i Srba, a bošnjačko obilježavanje dolaska Osmanlija u BiH izaziva čak i zgražanje. Pomalo se u proslavu dolaska Osmanlija promiseće i tradicijski muslimanski pohod Ajvatovica. U povijesnim se prikazima mjesto u blizini kojega se održava Ajvatovica, Prusac kod današnjega Donjega Vakufa, opisuje poput Počitelja. Naime, grad je Prusac izgrađen radi obrane od Osmanlija, no kako Bosna šaptom pade, ubrzo postade osmanlijskim Akhisarom (Biogradom). Naravno, o obrambenome svojstvu utvrde Biograd bošnjačka vrela šute, ali se ne propušta spomenuti da je Prusac bio stjecištem predosmanlijskih bosanskih intelektualaca. Činjenicu da se Ajvatovica održava sedmoga ponedjeljka nakon blagdana sv. Jurja tumači se krstjanskim prežitkom. Kao da katolici ne slave sv. Jurja? I inače svaki Bošnjak koji drži do sebe drži da je potomak krstjana i k tomu svoje rodoslovlje izvodi od starih bosanskih plemenitaša. Kako je to moguće ako je u predosmanlijskoj Bosni živjelo 85 % katolika, 10 – 12 % krstjana i 3 – 5 % pravoslavaca? Kako je moguće pouzdano utvrditi vlastito

podrijetlo ako su najstarije matične knjige u BiH one iz Kraljeve Sutjeske iz 17. stoljeća, a Osmanlije su sastavljali samo poimenične popise u kojima prezimena nema? Ako među Bošnjacima nema negdašnjih katolika, otkud onda Marija, kći Ahmeta Marića i što su po narodnosti Šabanovići (bivši Josipovići), Brklje (bivši Previšići), Frenje ili Repeše, današnji bošnjački rodovi u istočnoj Hercegovini čije pripadnike kao katolike spominju popovske i zažapske matice? Uostalom, i krstjani su bježali pred nadirućom osmanlijskom demokracijom, o čemu postoji *sijaset* dokumenata u dubrovačkome arhivu. Drugi je apsurd činjenica da se muslimansko dovište (mjesto hodočašća) Ključ drži povijesnim mjestom susreta islama i srednjovjekovnih Bosanaca iako je Ključ mjesto propasti srednjovjekovne bosanske države jer se ondje predao posljednji bosanski kralj Stjepan Tomašević. Slave li time Bošnjaci pad vlastite države? Nelogičnosti su to koje može uočiti svatko dijete u osnovnoj školi, ali mnogim je našim povjesničarima važniji broj prodanih kožuha 1745. u Srijemu nego ispravljanje laži koje će sutra učiti hrvatska djeca u školama. Ne samo u BiH! Postojanje bošnjačkoga jezika i naroda nitko ne može zanijekati. Bošnjaci su uglavnom potomci srednjovjekovnih Bosanaca (da budemo politički korektni), ali njihovo odricanje od katoličke baštine najpogubnije je upravo za njih jer što je bila Bosna ako nije katolička? Uostalom, kamo je bježala kraljica Katarina i zašto se Bihaćka krajina toliko dugo nazivala Turskom Hrvatskom? Bit će, da se izrazim riječima jednoga hrvatskog retoričara rodom iz Glavica kod Sinja kojemu se u Zagrebu promijenio oblik glave (tvrdi da više nije dinarac, ali *čupica* mu se pozna s kilometra) i glazbeni ukus (odjednom postade Slavonac pa zamrzi *mačkule*), slučajno.

Domagoj Vidović, *Hrvatsko slovo*, 12.
listopada 2012.